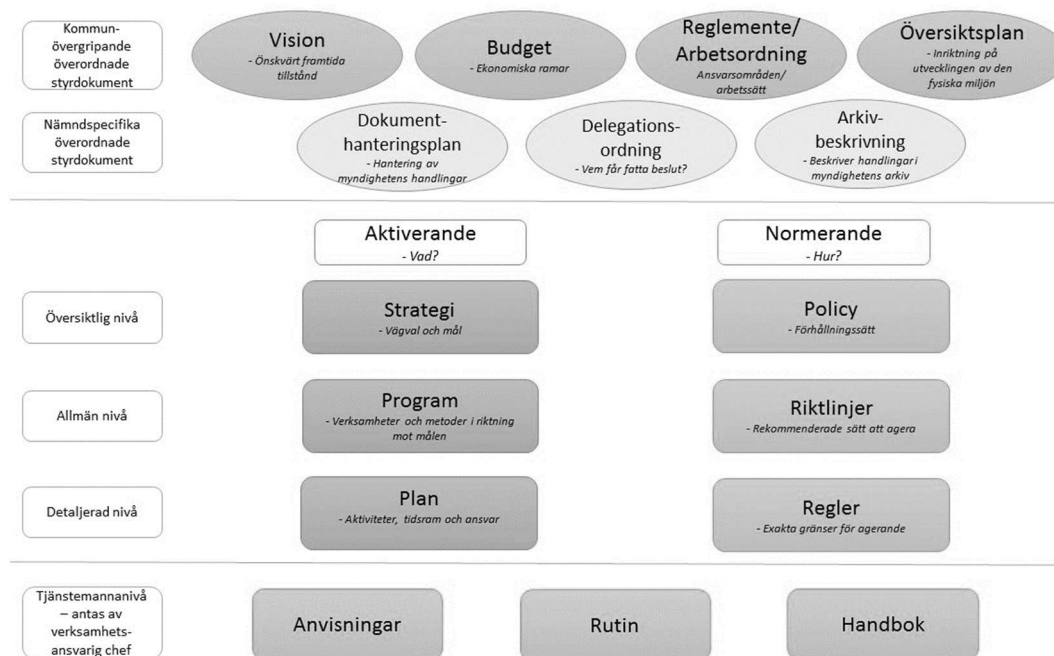

Gemensam uppförandekod för förtroende- valda i Håbo kommun

Antaget av	Kommunfullmäktige
Antaget	2023-10-02 § 141
Giltighetstid	Tillsvidare
Dokumentansvarig	Kanslichef

Håbo kommuns styrdokumentshierarki

Diarienummer 2022/00540 KS

Gäller för Förtroendevalda

Tidpunkt för aktualitetsprövning -

Ersätter tidigare versioner -

Relaterade styrdokument -

Inledning

Sveriges kommuner och regioner har konstaterat att samtalstonen i politiken påverkar förutsättningarna för att engagera sig. Förtroendevalda avstår från att uttala sig och engagera sig i vissa frågor, tvekar inför beslut och åtgärder och vissa överväger att lämna uppdrag eller inte åta sig uppdrag.¹ I synnerhet på sociala medier är samtalstonen hård, i brottsförebyggande rådets rapport *Politikernas trygghetsundersökning 2021* konstaterades att den vanligaste händelsen år 2020 är hot och påhopp på den arenan.²

De förtroendevalda är förebilder och därmed påverkar deras agerande och kommunikation som förtroendevald bilden av organisationen som arbetsgivare och Håbo som plats att leva och verka i. Det är därför viktigt att kommunen har ett klimat där vi i alla möten uppmuntrar till en öppen kultur som genomsyras av värdegrunden, i kombination med respekt, lyhördhet, tolerans och ett tillåtande klimat.

Håbo kommun har en tillitsbaserad styrmodell och de förtroendevalda är viktiga ambassadörer för det i ord och handling när de genomför sina uppdrag för kommuninvånarnas väl.

Syfte – varför uppförandekod?

Uppförandekoden fyller flera syften – den beskriver önskvärda beteenden hos förtroendevalda i Håbo kommun som ger förutsättningar för diskussioner kring svåra frågor som bidrar till att utveckla Håbo utifrån beslutade mål och riktlinjer. Uppförandekoden ska bidra till att skapa balans mellan respektfullt bemötande och livfull politisk debatt.

Uppförandekoden beskriver ett påbjudet förhållningssätt och grundregler för bemötande och kommunikation. Grunden är att ha respekt för alla människors lika värde och tydliggöra vikten av ett respektfullt bemötande förtroendevalda emellan och mellan förtroendevalda och tjänstepersoner. I en forskningsantologi från SKR kring hat och hot som riktas mot förtroendevalda och politiskt aktiva medborgare framhålls att inte minst förekomsten av en stark positiv social norm kan bidra till att minska förekomst av negativa utfall:

Viktigare än så, det finns oftast en social norm som påverkar vårt beteende i de allra flesta situationer. Det vore fel att påstå att frågan om hat (och fördomsfullhet) står och faller med en enda faktor. Men kanske är den enskilt viktigaste faktorn just existensen av en social norm. De normer vi har utanför det digitala behövs även i det digitala och kan med stor sannolikhet bidra till att begränsa näthatet. En stark norm kan bidra till att minska betydelsen av andra komponenter, som grupptillhörighet, personlighet och stereotypa uppfattningar. (*Hot mot det demokratiska samtalet*, s. 63. SKR 2023)

Kommunfullmäktige har antagit ett mål om att Håbo kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare. Inom ramen för den målsättningen är det viktigt att samtliga upplever att de har en trygg och säker arbetsmiljö där de får ett respektfullt bemötande både av kollegor, chefer och förtroendevalda. En känsla av otrygghet kan påverka viljan att stanna kvar hos kommunen.

---

¹ Se exempelvis förord till Forskarantologin *Hot mot det demokratiska samtalet*, SKR 2023.

² *Politikernas trygghetsundersökning 2021*, s. 8f. BRÅ 2021.

Sett i ljuset av ovanstående blir en av de viktigaste funktionerna i uppförandekoden att upprätta en positiv norm för samtalet kring viktiga framtidsfrågor i Håbo kommun där samtliga aktörer har höga och positiva förväntningar på varandra.

Uppförandekod

Håbo kommun accepterar inte att någon i ord eller handling visar bristande respekt för eller kränker någon i mötet kring viktiga frågor som ska beslutas i kommunen. Förhållningssättet ska präglas av tolerans för varandras olikheter och åsikter. Inom Håbo kommun råder nolltolerans mot kränkande särbehandling eller diskriminering. Det innebär att kommunen inte accepterar någon form av kränkningar.

Samtalstenen i politiken

Nedanstående förhållningssätt ska gälla i Håbo kommun:

- Vi hjälper varandra.
- Vi debatterar åsikter och inte personer i olika fora.
- Vi håller en god ton i tal och skrift.
- Vi prioriterar att svara på frågor från medborgare och andra förtroendevalda för att vara förebilder i att skapa en kultur med tillgänglighet och öppenhet.
- Vi håller oss till sakfrågor och till det ämne som debatteras. Debatten är saklig och replikskiften är del av det politiska samtalet.
- Vi respekterar ordförandens rätt att upprätthålla sammanträdesordningen.
- Vi ställer frågor till tjänstepersoner för att skapa klarhet om underlag och resonemang. Vi anklagar inte eller ifrågasätter enskilda tjänstepersoner.
- Vi följer lagar, förordningar, avtal och andra bestämmelser som skapats för vår kommun och det politiska arbetet.

Den politiska dialogen i medier (traditionell media och sociala medier)

Utgångspunkten vid all publicering är att allt är tillåtet som inte kränker enskilda individer eller kommunens anseende. Arbetsmiljöverket definierar kränkande särbehandling som handlingar som riktas mot en eller flera arbetstagare på ett kränkande sätt och som kan leda till ohälsa eller att dessa ställs utanför arbetsplatsens gemenskap.³ Sveriges kommuner och regioner exemplifierar frågeställningar kring kränkande särbehandling enligt följande:

- Nedsättande, sarkastiska och/eller förlöjligande kommentarer om arbetsinsatser
- Kränkande eller anstötliga kommentarer om person, åsikter, utseende eller privatliv
- Aggressiva utfall
- Systematisk utfrysning genom att person ignoreras, exkluderas från samtal
- Tydliga antydningar om att person borde säga upp sig
- Hot om våld eller andra kränkningar
- Spridning av rykten och omdömen som undergräver en persons värdighet.

Vid osäkerhet kring om det som övervägs att publiceras kan uppfattas som kränkande bör det övervägas att inte göra inlägget allmänt tillgängligt.

Förtroendevalda som skriver på webben bör hela tiden ha i åtanke att:

---

³ AFS 2015:4, s. 6.

- Ett etiskt förhållningssätt ska gälla, där man visar respekt för tjänstepersoner och andra politikers åsikter samt undviker förolämpningar och personangrepp.
- Om personlig och känslig kritik ska framföras, bör den inte framföras i ett offentligt forum utan väckas med berörda personer eller i organisationen genom kontakt med aktuell chefsnivå.
- Enskilda tjänstepersoner bör inte nämnas i inlägg eller andra sammanhang, den enskildes integritet och trygghet ska värnas i sociala medier

Uppföljning för efterlevnad av uppförandekoden – organisation och ansvar

En viktig del i att skapa en god samtalston handlar om att återkommande påminna om värdet av en god samtalston i politiken. Det är viktigt att skapa en struktur som är känd och förankrad. Uppföljning av koden ska ske genom att de olika mötena följs upp regelbundet för att se hur de har fungerat utifrån intentionerna i denna kod. På varje gruppleddarmöte ska frågeställningar om samtalstonen i politiken under perioden sedan det senaste mötet tas upp.

Årligen ska en särskild uppföljning ske där en dialog om utvecklingsområden kopplat till denna uppförandekod. Uppföljning av uppförandekoden ska ske strukturerat i samband med årets sista gruppleddarmöte där även kommunfullmäktiges ordförande ska bjudas in för att medverka. Nedanstående roller har nyckelfunktioner i att se till att samtalstonen håller en god nivå.

Kommunfullmäktiges ordförande

Kommunfullmäktiges ordförande har det yttersta ansvaret för att kommunen har en god fysisk, organisatorisk och social arbetsmiljö. Under kommunfullmäktiges sammanträden ska ordföranden se till att ordning och respekt präglar den politiska diskussionen. Kommunfullmäktiges ordförande ansvarar också tillsammans med kommunstyrelsens ordförande för att ta initiativ i relation till samtalstonen i politiken.

Kommunstyrelsens ordförande

Kommunstyrelsens ordförande har det högsta ansvaret för kommunens beslutsprocess och högst ansvarig för de beslut som fattas. Kommunstyrelsen har också ansvaret för både de politiska beslutsprocesserna som för arbetsmiljön i generell mening. Kommunstyrelsens ordförande samordnar gruppleddarna för partierna i fullmäktige som har en nyckelroll i att föra en löpande dialog kring samtalstonen.

Gruppleddare

Gruppleddarna i kommunfullmäktige har en viktig roll i att förankra en god samtalston i sitt eget parti och säkerställa att intentionerna i uppförandekoden efterlevs. Gruppleddarna samverkar vid gruppleddarmöten och kan där löpande följa upp frågeställningar kring samtalstonen i politiken.

Ordförande i respektive nämnd

Ordförande i nämnderna ansvarar ytterst för arbetet med samtalstonen i den egna nämnden och ger förutsättningar för en god samtalston i det löpande arbetet. Ordföranden representerar också de förtroendevalda i att ta ansvar för arbetsmiljön i den egna nämndens verksamheter och sätter också tonen för vilket samtalsklimat som accepteras i den politiska debatten.

Kommunalråd

Kommunalråden har en viktig funktion gällande att bidra till att minoritetens intressen tillvaratas och har en roll i att förankra beslutsfattande och att stödja efterlevnaden av detta dokument.

Kommundirektör/tjänstepersonorganisation

Kommundirektören skapar goda förutsättningar för ett väl underbyggt beslutsfattande genom en dialog som präglas av saklighet och förtroende. Kommundirektören svarar för tjänstepersonorganisationens agerande och ska samtidigt vara en länk mellan förtroendevalda och professionen och där medverka i dialogen kring samtalstonen när det är påkallat.

Anmälning av upplevda kränkningar/ vid upplevda övertramp

Om du som förtroendevald upplever att du blivit behandlad på ett kränkande sätt av förtroendevalda eller tjänstepersoner ska du inte tveka att göra en anmälan. Tala i första hand med din gruppledare som aktualiserar frågan med kommunstyrelsens ordförande, kommunfullmäktiges ordförande och kommundirektören för en bedömning av vilka vidare åtgärder som behöver vidtas.